

Pardus bir Linux Ulusal Dağıtım Projesi'dir

Birçoğumuz Windows ile Bilgisayarlar sayesinde tanıştık ve Bilgisayar denince aklımıza Windows geldi. Hal buki biz bunları düşünürken bizim bilmediğimiz(Buradaki biz gözlerini Windows'ta açmış Kullanıcılar) bir işletim sistemi(Linux) bir gönüllü ordusu tarafından geliştirilmeye devam ediyordu(Bu arada işletim sistemine bizim ile Bilgisayar Donanımı arasında yapacağımız işleri düzenli ve kolay bir biçimde yapmak için çalışan bir çeşit program diyebiliriz).

Bu işletim sisteminin kökeninde aslında daha da eskilere dayanan başka bir işletim sistemi UNIX'den gelmekte ancak onun çekirdeğinin türevi olan minix'in bir üniversite öğrencisi olan Linus Torvalds tarafından değiştirilmiş bir halidir.

Aslında biz Linux'a işletim sistemi desek te öyle değil. Linux aslında bir çekirdek'tir. Yani o gördüğümüz pencereler ve pek çok program bir çekirdek üzerinde çalışan programlardan başka bir şey değildir. Aslında bu çekirdek tek başına bir anlam ifade etmemektedir. Çekirdek birçok donanıma ve temel donanım komutlarına destek veren, Bilgisayar ile asıl iletişimi sağlayan işletim sisteminin temel parçasıdır.

Peki, biz Linux derken aslında ne anlamalıyız?

Mesela şu anda Pardus'u kurmuş olanlar aslında Linux Çekirdeği üzerine eklenmiş bir Bash kabuğu ve KDE pencere sistemini görmekteler. Buradaki Bash Windows'tan tanıdığımız Komut isteminin bir benzeridir. Yani tabanlı komutlar ile çalışabileceğimiz siyah bir ekran. KDE'yi ise Windows'un pencere sistemine benzetebilirsiniz.

Nereden çıktı bu Pardus?

Aslında Pardus'tan önce çıkmış birçok Linux Dağıtımı vardır. Pardus sadece bu Linux dağıtımlarından bir tanesidir.

Peki biz neden Pardus'la birlikte bu kadar önemsedik bu Linux'u?

Çünkü Pardus ile birlikte ilk defa Windows ve MacOS dışında bir işletim sistemi Türkçe'ye bu kadar büyük bir destek veriyor ve Türkçe karakterlerin hatasız kullanılmasını sağlıyordu.

Neden Windows ve MacOS değil de Pardus?

Çünkü en önemlisi Pardus(Linux) gibi ücretsiz(Tecrübeli Linux kullanıcıları bu kısma sakın kızmasın. Anlaşılsın diye böyle yazdım) ve yapısına kendi ihtiyaçlarınıza göre değiştirebileceğiniz, aynı zamanda Türkçe ve Teknik Desteği bu kadar büyük olan başka bir işletim sistemi bulamazsınız.

Sanırım bu kadar Hikaye ve Tanıtım yeter. Biz Asıl işimiz olan Windows'tan Pardus'a geçerken nelerle karşılaşacağımız ve sorunlarımıza nerelerden çözüm bulacağımıza dönelim.

Öncelikle yukarıda da belirttiğim gibi Windows'taki Komut İstemi Penceresi ya da diğer bir deyişle Ms-Dos penceresinin yerine Pardus'ta Bash Kabuğu ile karşılaşacaksınız. Ama unutmayın Linux dağıtımlarında alternatif çok. Mesela Bash'ın dışında sh, ksh, csh, tcsh gibi diğer kabuklar da kullanılabilir.

Peki Windows'taki Pencere Sistemi'nin Pardus'taki karşılığı nedir? Çoğu kez KDE. Çünkü Pencere sisteminin yanı sıra içerisinde birçok yararlı program daha barındıran geniş bir paket. Ama Linux Dağıtımları için KDE dışında da alternatifleriniz var. Bunların en önemlisi Gnome. Gnome da yaygın kullanılan bir pencere sistemidir. Bunun dışında IceWM, XFce gibi pek çok pencere yöneticisi daha vardır ve sisteminizi bu pencere yöneticileri ile kullanabilirsiniz.

Bilgisayarım ve Belgelerim klasörlerinin karşılığı ise Masaüstünde görebileceğiniz System simgesidir. Hard disklerinize ve açmış olduğunuz kullanıcının belgelerine bu simgeden ulaşabilirsiniz.

Burada bir hatırlatma yapmakta fayda var. Windows ve Pardus dosyalarınızı Hard diskinize aynı yöntemlerle yazmazlar. Biliyorum yöntemler ne diyeceksiniz? Ne mi? Dosya sistemleri tabi. Windows Fat ve NTFS dosya sistemleri üzerinde çalışır ve bu sistemlere yazabilir. Pardus ise güncel olarak ext2 ve ext3 dosya sistemleri ile çalışır. Tabi Linux için bunun da alternatifleri vardır(ext, minix, reiserfs vb.). Linux'un kullandığı bu dosya sistemleri dışında desteklediği yani üzerine kurulmasa da üzerinde işlem yapabildiği dosya sistemleri de vardır. En önemlileri ise yine Windows'tan tanıdığımız Fat ve NTFS.

Windows'ta kullandığımız Denetim Masası'nın karşılığı Pardus'ta Tasma'dır. Yer ve dil ayarlarını, fare ayarlarını ve daha bunun gibi pek çok denetim ayarlarını bu program ile yaparız.

Şimdi en önemli soruya geldik. Ben Windows'ta programları genelde kur.exe , setup.exe ve install.exe gibi dosyalar yardımıyla kurardım. Şimdi Pardus'ta ne yapacağım diyorsanız aslında bu yapıdan farklı bir yapıda çalışmayacağınızı bilmeniz gerekir. Pardus'ta programlar bir tıklama ile kurulabilir. Ama bu kurulum dosyalarının uzantısı (Hani Windows'ta dosya ismi ve noktadan sonra gelen 3 harf) Windows'ta alışık olduğumuz (exe) Son zamanlarda da (msi) değil (pisi)'dir. Ve dosya ismi genelde kur, setup, install değildir. Çünkü pisi paketleri sadece ve sadece kurulum paketleridir. Yani uygulama dosyaları gibi çalışmazlar.

Burada birşeyi daha belirtmek gerekir. Windows'ta standart olarak dosya uzantısı en fazla 3 karektardir. Pardus'ta ise böyle bir kısıtlama yoktur. Yani bir karakter de olabilir hiç olmayabilirde. Uzantı ne işe yarar diyenler içinde belirtelim. Uzantı o dosyanın cinsini belli eder. Çok iyi bildiğimiz mp3 ve jpg dosyaları gibi. Mesela mp3 dediğimiz müzik dosyalarının uzantısı (mp3) 'dür. Ve çoğunlukla kullandığımız resim dosyası uzantısı da (jpg) 'dir. Tabi bu sadece (mp3) uzantılı dosyalar müzik dosyasıdır ya da sadece (jpg) uzantılı dosyalar resim dosyalarıdır demek manasına gelmez.

Evet kurulumdan bahsetmiş iken Windows'ta Program kurulumlarını ve Kaldırmasını takip ettiğimiz bölüm olan Program Ekle/Kaldır Bölümünün Pardus'taki Karşılığının Pisi-Kga olduğunu söylemeden olmaz sanırım. Ama Windows'tan farklı olarak birçok açık kaynak kodlu ve ücretsiz programı İnternetteki pisi dosyaları için açılmış depolardan bu program yardımıyla Pardus'umuza yükleyebiliriz. Burada Windows gibi neredeyse sadece ticari programlarla çalışan bir sistemin bunu yapmasının mümkün olmadığını söylemek sanırım kahinlik olmayacaktır.

İyi güzelde biz Windows'taki pek çok belgeyi dosya uzantısına göre anlayabiliyordum. Ama şimdi neredeyse dosya uzantılarının tamamına yabancıyım. Ben Pardus'taki bu yeni dosya uzantılarını nasıl anlayacağım?

Derseniz eğer;

Dedik ya Windows'ta kullandığımız birçok programın Pardus'ta büyük ihtimalle bir veya daha çok karşılığı vardır diye. En belirginlerini yazalım.

Windows ile kullandığımız (.zip) ve (.rar) sıkıştırma formatlarını Pardus ile kullanabiliriz ama Pardus'ta bunların yanında karşınıza çok kullanılan başka dosya sıkıştırma formatlarında çıkacak.

Bunlar;

gzip ile sıkıştırılmış dosyalar : .gz
gzip ile sıkıştırılmış tar arşivi : .tgz , tar.gz
bzip2 ile sıkıştırılmış dosyalar : .bz2
bzip2 ile sıkıştırılmış tar arşivi : .tar.bz2

Bunun dışında yine Windows'ta kullanılan sıkışmamış ses dosyaları olan (.wav) dosyaları gibi pardus'ta (.au) dosyaları da aynı iş için kullanılır. Tabi (.wav) dosyaları yine Pardus'ta kullanılabilir.

Sıra geldi Office dosyalarına. Yine Microsoft Office'ile oluşturulan (.doc) , (.xls) , (.ppt) , (.pps) dosyalarını Pardus'ta OpenOfis yardımı ile kullanabilirsiniz. Bunlara ek olarak Open Office sayesinde Pardus'ta çoğunlukla daha farklı dosya uzantılarını göreceksiniz.

Bunlarda ;

OpenOffice.Org Kelime İşlemci (Writer) : .sxw - (Microsoft Office Word formatı olan .doc yazı belgesi gibi)

OpenOffice.Org Hesap Tablosu (Calc) : .sxc - (Microsoft Office Excel formatı olan .xls hesap tablosu belgesi gibi)

OpenOffice.Org Sunu (Impress) : .sxi - (Microsoft Office PowerPoint formatı olan .ppt ve .pps sunum proje ve belgeleri gibi)

OpenOffice.Org Veri Tabanı (Base) : .odb - (Microsoft Office Access formatı olan .mdb veritabanı belgesi gibi)

Peki Winows'ta kullanılan standart sıkışmamış resim dosyası olan (.bmp) için durum ne? Tabi bu formatı da Pardus'ta kullanabilirsiniz ama bunun Pardus'ta asıl karşılığının (.xpm) olduğunu göreceksiniz.

Peki Windows'ta birçok program kurulurken system'in içine atılan (.dll) dosyaları gibi dosyalar pardus'ta yok mu? (.dll) dosyaları yapısı gereği Windows'a özgü kütüphane dosyalarıdır. Pardus'ta ise (.so) dosyaları bu amaçla kullanılan dosyalardır.

Windows'ta birçok programın yapılandırma için kullanmış olduğu (.inf) dosyalarında durum ne mi? Oda aslında bir Windows dosya formatıdır. Pardus'ta onun yerine (.conf) dosyaları aynı iş için kullanılır.

Bunun dışında Windows'ta normal ayarlar ile göremediğimiz gizli dosyalar vardı. İşte onların gizliliğini Pardus'ta dosya niteliklerinden değil, dosya isminin başına konmuş olan noktadan anlıyoruz. Örnek : (.hakamaka) Yanlız dikkat edin burada hakamaka dosya uzantısı değil. Çünkü noktadan önce belirtilmiş başka herhangi bir isim yok.

Ve ek olarak Windows'ta kullanılan birçok programın muadilini Pardus'ta bulabilirsiniz.

Bunlar;

Pardus - Windows

Kword -> Wordpad
KolourPaint -> Paint
AmaroK -> Windows Media Player
Xmms -> Winamp
K3b -> Nero
Krec -> Ses Kaydedicisi
Kmail -> Outlook Express
Krdc -> Uzak Masaüstü Bağlantısı
Konqueror -> Internet Explorer
Konqueror -> Dosya Yöneticisi
Kwrite -> Notepad
KPPP -> Çevirmeli Ağ Aracı
Kopete, Amsn -> MSN Messenger
Gaim -> Gaim
Skype -> Skype
Pisi-kg -> Program Ekle Kaldır

Tasma , KDE Kontrol Merkezi -> Denetim Masası
Kmag (Ekran Büyütecisi) -> Büyüteç
KCalc (Hesap Makinesi) -> Hesap Makinesi
KFax , KFaxView (Fax Görüntüleyici) -> Faks Konsolu
KDE Adres Defteri, Kontact (Daha Gelişmiş) -> Adres Defteri
ProcessTable (KDE Sistem İzleyici) Kısayolu CTRL+ESC , Ksysgourd (Daha Detaylı) -> Görev Yöneticisi
QTparted (Disk Bölümleyicisi) -> Disk Yönetimi (Bilgisayar Yönetiminin İçinde)
KSystemlog (KSistemGünlüğü) -> Performans Günlükleri ve Uyarılar (Bilgisayar Yönetiminin İçinde)

Windows'ta kullanılan Administrator yani yönetici kullanıcı yerine Linux'ta root yönetici kullanıcısı vardır.

Pardus'ta da windows'ta olduğu gibi başlangıçta yönetici gizli kullanıcıdır. Eğer istenirse açılması gerekir. Ama bu pek tavsiye edilmiyor. Zira yönetici olarak yapmamız gereken işleri x pencere sunucusunu kullanmadan da konsol ekranından yapabilmekteyiz.

Windows'ta gelişmiş haklara sahip olmak için gerekli olan yönetici kipinde bir kullanıcı olmak yerine Linux'ta yapacağın işlem sırasında kullanacağın komutun başına sudo ekleyerek yönetici kipini gerektiren tüm işlemleri yapabilirsiniz. Ya da birden fazla kabuk penceresinden(Windows'taki MS-Dos komut istemi) birinde(X sunucu ekranında yani pencere ekranında CTRL+ALT+F1 ya da F2 bu şekilde F6 tuşlarına basarak 6 Farklı kullanıcı ile konsol hesabını çalıştırabilirsiniz) root olarak işleminizi kabuk'ta da yapabilirsiniz.

Konsol ekranında dikkat etmeniz gereken önemli şeylerden biri \$ işareti. Bu işaret sizin normal bir kullanıcı, # işareti ise sizin root yani yönetici kullanıcı olduğunuzu gösterir. Eğer \$ işareti ile belirtilmiş normal kullanıcı kipinden root yani yönetici kullanıcı kipine geçmek isterseniz su komutunu vermeniz, kullanıcı adı olarak root şifre olarakta Pardus'un kurulumunda ayarlamış olduğunuz root şifresini yazmanız durumunda # işaretini göreceksiniz. Yani artık root kipindesiniz.

Birde ~ işareti sizin Ev Dizininde olduğunuzu gösterir.

Size çok işinize yarayacağını bildiğim için kabuk ekranında kullanılan komutları öğrenmenizi tavsiye ederim.

Bu niye bu kadar önemli diyebilirsiniz ama pencereler ile anlatılması çok uzun sürecek işlemleri arkadaşınızın size verdiği üç satırlık bir kod ile basitçe halledebileceğiniz için desem beni anlamış olursunuz sanırım. Tabi bunun bir nedeni de Pencere sisteminde o anki kullanıcıyı değiştirmeden yönetici işlemlerini yapabilmek. Zira bunun sağlayacağı güvenlik ve kolaylık yadsınamaz.

Sıra geldi Windows'ta alışmış olduğumuz temel bazı klasörler ve kısayollar için yaklaşık olarak Pardus'ta denk düştüğü karşılıklara.

Bu noktada öncelikle açıklamam gereken birşey var. Pardus'ta Windows'ta olduğu gibi C: yada D: gibi harddisk bölümleri bulacağınızı sanıyorsanız yanılıyorsunuz. Zira Pardus'ta bütün dosyalar tek bir dizin hiyerarşisinde tutulur. Windows kurulu bölümlerinize Pardus'ta ana dizindeki yani / dizinindeki media klasörünün içinde hda1, hda2 gibi isimler alan klasörlerin içinden erişebilirsiniz. Unutmadan şunuda belirtiyim Windows'ta olanın aksine Pardus her harddisk bölümünü sadece o bölüme erişilmek istendiğinde ilk kez çalıştırır ve sonraki denemelerde bu ilk erişimden gelen tampon bilgilerle bu disk bölümüne daha çabuk erişir.

Şunu özellikle belirtmek gerekir. Linux, Windows'tan farklı bir dizin hiyerarşisi izler. Nasıl dersenez. Windows'ta genellikle yüklenen programlar program files klasörü altında saklanırken Pardus'ta durum size çok daha karışık gözükecektir. Pardus'ta bir programın

dosyaları aynı türdeki dosyaları saklayan gerekli klasörlere dağıtılır. Bu şekilde aradığınız bir yerelleştirme dosyasını yani programın Türkçe çalışması için yapılmış çeviri dosyasını, programın kullandığı kütüphane dosyasını yani Windows'taki (.dll) Pardus'taki (.so) dosyası ve bunun gibi belirli bir amaç için kullanılan dosyaları yerleştirilmiş oldukları kendine özgü klasörün içinde bulabilirsiniz.

Bu yapı size başlangıçta biraz karışık gelecektir ama zamanla işlerinizi daha da kolaylaştırdığını anlayacaksınız.

Başlangıç olarak masaüstünde bulunan Bilgisayarım klasörünün yerini Pardus'ta Sistem klasörü alır.

Yine masaüstünde bulunan diğer bir klasör olan Geri Dönüşüm Kutusu'nun bir benzeride Pardus'ta Çöp olarak yer almaktadır.

Şu ünlü Başlat çubuğunun yerini ise Pardus'ta yine Pardus isimli bir çubuk almaktadır.

Masaüstünde bulunan Sistem klösürünün içinde, Depolama Ortamı(yani harddiskler ve cd sürücüler gibi ortamlar), Başlangıç Dizini, Çöp(yada Windows'tan hatırladığınız Geri Dönüşüm Kutusu), Kullanıcı Dizinleri ve Uzak Yerler bulunur.

Windows'ta kurulu bölümün ana dizininde bulunan Documents and Settings klasörünün yerini Pardus'ta büyük oranda Ev Dizini (harddiskin içinden erişmek istediğinizde bu dizini home ismiyle görürsünüz) alır. Ancak yönetici yani root dosyaları ayrıcalıklı olarak yine root isimli dizinde yer alır.

Şimdi gelelim Program Files klasörünü yaklaşık olarak Pardus'ta ne temsil ediyorsa. Bu klasör ana dizindeki usr klasörüdür. Ama onun içinde Windows'a göre karışıktır.

Sanırım Windows klasörünün Pardus'ta yaklaşık bir karşılığı bile olmadığını söylememe gerek yok. Dediğim gibi her dosya kendi tipindeki dosyaların olduğu dizinde yer almakta.

Pardus'ta (.so) yani kütüphane dosyaları diğer bir deyişle Windows'ta bulunan (.dll) dosyalarının benzerleri lib ve usr/lib dizinlerinde yer alır.

Windows'ta bulunan CONFIG.SYS ve AUTOEXEC.BAT gibi sistem açılışı ve pencere sisteminin düzenini etkileyen dosyaların yer aldığı dizin ise etc dizinidir.

Programların dil dosyaları ise Pardus'ta usr/share/locale dizininde saklanır.

Açılış seçeneklerinin ve Linux çekirdeğinin yer aldığı dizin boot dizinidir.

Geçici dosyaların yer aldığı dizinde Pardus'ta tmp ve /var/tmp dizinidir.

Ek olarak Konsol ekranındaki komutların saklandığı dizin bin ve sbin dizinleridir.